

Sygn. akt III Ca 67/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 czerwca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Magdalena Hupa-Dębska

Sędzia SO Tomasz Pawlik

Sędzia SR (del.) Roman Troll (spr.)

Protokolant Aldona Kocięcka

po rozpoznaniu w dniu 17 czerwca 2015 r. w Gliwicach na rozprawie

sprawy z powództwa S. P.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej we W.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 3 października 2014 r., sygn. akt II C 3846/13

1. oddala apelację;

2. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 600 (sześćset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

SSR (del.) Roman Troll SSO Magdalena Hupa-Dębska SSO Tomasz Pawlik

Sygn. akt III Ca 67/15

UZASADNIENIE

Powód S. P. pozwem z dnia 10 grudnia 2013 roku wniósł o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego-nakazu zapłaty Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie z dnia 3 lutego 2011 roku wydanego w sprawie o sygn. akt VI Nc-e 29492/11, co do kwoty 9.383,22 zł, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności podnosząc zarzut spłacenia w całości i w terminie świadczenia na rzecz wierzyciela, a zatem braku istnienia zobowiązania powoda.

Pozwana (...) Spółka Akcyjna we W. wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu wskazując, że nie zachodzą przesłanki do pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 3 października 2014 roku Sąd Rejonowy w Gliwicach pozbawił wykonalności w części, w zakresie kwoty 9.383,22 zł tytuł wykonawczy w postaci nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie z dnia 3 lutego 2011 roku, sygnatura akt VI Nc-e 29492/11, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie z dnia 17 marca 2011 roku (pkt 1) oraz nie obciążył pozwanej kosztami procesu (pkt 2).

Wyrok ten zapadł przy następujących ustaleniach faktycznych: Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie w dniu 3 lutego 2011 roku wydał nakaz zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym w sprawie o sygn. akt VI Nc-e 29492/11, w którym zasądził od S. P. rzecz (...) Spółki Akcyjnej we W. kwotę 16.525,03 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 11.873,87 zł od dnia 28 września 2009 roku oraz ustawowymi odsetkami od dnia 13 stycznia 2011 roku do dnia zapłaty wraz z kwotą 2.607 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Postanowieniem z dnia 17 marca 2011 roku Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie nadał opisanemu wyżej tytułowi egzekucyjnemu klauzulę wykonalności w całości, jako prawomocnemu orzeczeniu. W dniu 28 stycznia 2011 roku C. P. zobowiązała się wobec pozwanej do spłaty zobowiązania powoda w ratach. W okresie od 28 lutego 2011 roku do 22 kwietnia 2013 roku powód dokonał zapłaty na rzecz pozwanej kwoty łącznie 16.325 zł jako spłaty należności wynikających z opisanego wyżej tytułu wykonawczego, w formie przelewów dokonywanych za pośrednictwem rachunku bankowego J. S.. Wysokość spłat poszczególnych kwot wynikała z dostarczonych powodowi druków przelewów. Natomiast w dniu 7 listopada 2013 roku do Kancelarii Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gliwicach B. D. został złożony wniosek pozwanego o wszczęcie przeciwko powodowi postępowania egzekucyjnego w oparciu o opisany wyżej tytuł wykonawczy, przy uwzględnieniu wpłat dokonanych przez powoda w łącznej wysokości 16.325 zł. Postępowanie egzekucyjne zostało wszczęte, zgodnie z wnioskiem pozwanej w celu wyegzekwowania kwoty 9.383,22 zł stanowiącej należność główną.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał powództwo za zasadne z uwagi na spełnienie świadczenia, gdyż pozwany nie zakwestionował, że otrzymał kwotę 16.325 zł i jest to częściowa spłata zobowiązania po powstaniu tytułu, dlatego na podstawie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., należało w tym zakresie pozbawić tytuł wykonawczy wykonalności, ale z uwagi na fakt, iż sąd ograniczony jest żądaniem pozwu, tytuł wykonawczy został pozbawiony wykonalności jedynie co do kwoty 9.383,22 zł jako należności głównej.

Natomiast dla dokonania rozstrzygnięcia nie był istotny zarzut, że w drodze ugody zawartej poprzez podpisanie przez powoda oświadczenia o identycznej treści jak zobowiązanie C. P., datowanego na dzień 28 stycznia 2011 roku, doszło do modyfikacji zobowiązania stron i rozłożenia należności na raty, gdyż zostało ono złożone przed powstaniem tytułu egzekucyjnego, który został wydany w dniu 3 lutego 2011 roku, nie mogło to więc być brane pod uwagę w toku postępowania o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c.

Apelację od tego wyroku wniosła pozwana zaskarżając go w zakresie punktu 1 i zarzucając mu naruszenie prawa procesowego, które miało wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a to art. 840 § 1 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c. w związku z art. 325 k.p.c. poprzez niewskazanie w sentencji w zakresie jakich należności tytuł wykonawczy został pozbawiony wykonalności co do kwoty 9.383,22 zł, pomimo tego, że przepisy k.p.c. nakazują wyraźne i precyzyjne oznaczenie tych należności. Przy tak postawionych zarzutach wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez wyraźne oznaczenie, w zakresie których należności tytuł wykonawczy został pozbawiony wykonalności co do kwoty 9.383,22 zł, a także zasądzenia od powoda na jej rzecz kosztów procesu.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanej na jego rzecz kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Rejonowy w zasadniczej części są prawidłowe i jako takie Sąd Okręgowy uznaje je za własne z tą zmianą jednak, że wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego zawierał żądanie nie tylko wyegzekwowania należności głównej w kwocie 9.383,22 zł, ale także ustawowych odsetek /k. 1 - 4 akt egzekucyjnych/. Te ustalenia nie były także kwestionowane w apelacji. Sąd Rejonowy jednak bezzasadnie uznał, że pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności co do kwoty 9.383,22 zł dotyczy należności głównej.

Sąd Rejonowy zastosował prawidłową kwalifikację prawną zgłoszonego roszczenia (art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.), albowiem po powstaniu tytułu doszło do spełnienia części świadczeń nim objętych i dlatego należało pozbawić - w żądanym przez powoda zakresie - tytuł wykonawczy wykonalności.

Nie ulega żadnej wątpliwości, że w toku postępowania egzekucyjnego wszczętego przez pozwaną zażąda ona, na podstawie przedstawionego tytułu wykonawczego obejmującego należności w wysokości 9.383,22 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 7 listopada 2013 roku, a także szczegółowo wyliczonych przez komornika odsetek w wysokości ponad 600 zł, jak również kosztów postępowania egzekucyjnego. W takim zakresie wnioszek egzekucyjny był realizowany przez komornika sądowego, który w zawiadomieniu o wszczęciu egzekucji i zajęciu świadczeń wyraźnie wskazał wysokość dochodzonej należności głównej 9.383,22 zł, kosztów postępowania egzekucyjnego w postaci wynagrodzenia pełnomocnika oraz wyliczonych odsetek na dzień 21 listopada 2013 roku w wysokości 708,51 zł /k. 17 i 19 akt egzekucyjnych/. Sam tytuł opiewał na kwotę wyższą, ale pozwana dochodziła tylko części należności nim objętej.

Ugoda, na którą powoływał się powód miała miejsce przed wydaniem tytułu wykonawczego, co jak słusznie zauważa Sąd Rejonowy, nie mogło być brane pod uwagę w obecnym postępowaniu. Natomiast to, że na podstawie okoliczności wówczas powstałych spłacane było zobowiązanie powoda i zostało uregulowane w wysokości 16.325 zł powoduje, że dochodzona w toku postępowania egzekucyjnego kwota stanowi odzwierciedlenie całości żądania pozwanej oraz dokonywanych przez powoda spłat rozliczonych w kolejności ich regulowania w aktach egzekucyjnych, z których wynika, że wpiery doszło do spłaty kosztów, a następnie odsetek, ale nie wszystkich, albowiem pozostała kwota w wysokości 661,72 zł. Pozostałe wpłaty były zaliczone już na poczet należności głównej, która pierwotnie wynosiła 16.525,03 zł. Ostatecznie pozostało do spłaty z tej należności głównej 9.383,22 zł, przy czym ostatnia rozliczona wpłata jest z dnia 23 kwietnia 2013 roku.

Sąd Rejonowy w swoim uzasadnieniu uznał, że kwotą 9.383,22 zł została spłacona należność główna, a co za tym idzie tytuł wykonawczy w tym zakresie powinien zostać pozbawiony wykonalności. Dlatego też Sąd Rejonowy pozbawił ten tytuł wykonalności w części żądanej przez powoda jako dotyczącej należności głównej, która była egzekwowana. Sąd Rejonowy w uzasadnieniu nie wskazał sposobu rozliczenia poszczególnych wpłat dokonywanych przez powoda. Również powód tego nie wskazywał, a w takim przypadku to co przypada na poczet danego długu wierzyciel może przede wszystkim zaliczyć na związane z nim należności uboczne oraz zalegające świadczenia główne (art. 451 k.c.). To prowadzi do wniosku, że w braku oświadczenia którejkolwiek ze stron co do zaliczenia poszczególnych wpłat na konkretne zobowiązania wpiery zalicza się te wpłaty na należności uboczne, a potem na świadczenia główne.

W odpowiedzi na pozew pozwana wskazała, że kwota 16.325 zł została wpłacona na poczet zadłużenia i została zaliczona w całości na zadłużenie powoda. Wszystkie wpłaty dokonywane przez powoda ze wskazaniem ich terminów zostały wymienione we wniosku egzekucyjnym jako ograniczające egzekucję w tym zakresie.

W toku postępowania żadna ze stron nie kwestionowała sposobu naliczenia odsetek dokonanego w toku postępowania egzekucyjnego, a także dokonanych w tamtym postępowaniu wyliczeń i zaliczenia wpłat dokonywanych przez powoda lub w jego imieniu. Te okoliczności wskazują, że pomimo dokonania wpłat w wysokości 16.325 zł nie została jeszcze spłacona całość należności głównej, która wynosiła pierwotnie 16.525,03 zł, albowiem część wpłat dokonywanych przez powoda była zaliczona na koszty procesu oraz należności uboczne w postaci odsetek.

Te rozważania prowadzą do wniosku, że tytuł wykonawczy w żaden sposób nie powinien być pozbawiony wykonalności w zakresie kwoty 9.383,22 zł co do należności głównej, ale powinien być pozbawiony wykonalności w zakresie kwoty 16.325 zł, bo w takiej wysokości dokonano jego spłaty. Żądanie pozwu było jednak ograniczone. Ta ostatnia kwota w części stanowi spłaconą należność główną w wysokości 7.141,81 zł ($16.525,03 - 9.383,22 = 7.141,81$), a w pozostałym zakresie całość odsetek wymagalnych na dzień 23 kwietnia 2013 roku. Tytuł wykonawczy uprawnia więc obecnie wierzyciela do dochodzenia należności głównej w wysokości 9.383,22 zł, a także odsetek ustawowych liczonych od 24 kwietnia 2013 roku, czyli w takim zakresie jakiego pozwana dochodzi w toku postępowania egzekucyjnego. W żaden sposób nie można było pozbawić tego tytułu wykonawczego wykonalności w kwocie należności głównej 9.383,22 zł, albowiem kwota ta tytułem należności głównej nie została uregulowana. Z tytułu wykonawczego, który jest podstawą

badania w sprawie wyraźnie wynika w jakiej wysokości jest należność główna zasądzona i z jakimi odsetkami oraz od jakich kwot. Gdyby było tak jak chce powód, że przed wydaniem tytułu wykonawczego została zawarta ugoda dotycząca wiarygodności, która miała być objęta tym tytułem, to w przypadku objęcia jej w sposób nieprawidłowy tym tytułem wykonawczym należało wdrażać odpowiednie postępowanie rozpoznawcze. Na etapie postępowania o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności można zaś badać tylko i wyłącznie te okoliczności, które zaszyły już po wydaniu tytułu wykonawczego, czyli po dniu 3 lutego 2011 roku biorąc pod uwagę treść tego tytułu. Chodzi o okoliczności, na skutek których zobowiązanie wygasło bądź nie może być egzekwowane, chyba że chodzi o zarzut spełnienia świadczenia, który nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie (art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.). To ostatnie zastrzeżenie nie dotyczy rozpoznawanej sprawy, albowiem do spełnienia części świadczenia i zapłaty należności dochodziło już po wydaniu tytułu egzekucyjnego.

Należy jednak zauważyć, że przy podniesionych w apelacji zarzutach w zasadzie nie jest negowane spełnienia świadczenia w zakresie kwoty 9.383,22 zł. Powód zaś nie wnosił o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności w zakresie kwoty w wysokości 16.325 zł, ale ograniczył swoje żądanie do kwoty 9.383,22 zł, dlatego tym żądaniem Sąd Rejonowy był związany (art. 321 § 1 k.p.c.). Co więcej pozwana nie negowała zapłaty przez powoda kwoty 16.325 zł. Jednakże jego roszczenie zgłoszone w pozwie co do pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności dotyczy tylko części uregulowanej kwoty. Powód twierdził, że spłacił całą należność żądaną przez pozwaną /k. 96/, natomiast mimo tego nie zmienił żądania pozwu /k. 150/. Sąd Rejonowy zaś w ogóle nie wskazał, których to części spłat dokonanych przez powoda dotyczy żądanie pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego pomimo tego, że dopuścił dowód z dokumentów dotyczących rozliczenia w tym zakresie. Brak tego ustalenia doprowadził do nieuzasadnionego stwierdzenia w uzasadnieniu wyroku, że pozbawiono tytuł wykonawczy wykonalności co do należności głównej.

Biorąc zaś pod uwagę to co zostało wykazane w aktach egzekucyjnych odnośnie sposobu rozliczania z wpłat dokonywanych przez powoda /k. 1 – 4 akt egzekucyjnych/, należy dokonywane wpłaty wpiąć zaliczyć na należności uboczne (zaczynając od kosztów postępowania oraz odsetek), a następnie na świadczenie główne. Pozostaje to w zgodności z art. 451 § 1 k.c. Należy więc zsumować koszty i odsetki w takim zakresie, aby wiedzieć w którym momencie wysokość spłat wyniesie 9.383,22 zł. Suma kosztów postępowania zasądzonych tytułem wykonawczym wynosi 2.607 zł, te koszty zostały uregulowane w całości, a po odjęciu ich od kwoty 9.383,22 zł pozostaje kwota w wysokości 6.776,22 zł, którą trzeba rozliczyć na należności uboczne należne pozwanej. Do dnia 10 maja 2012 roku spłacone zostały odsetki w wysokości 4.842,81 zł, czyli do tego dnia wraz kosztami postępowania spłacono sumie 7.449,81 zł. Odejmując kwotę 4.842,81 zł od kwoty 6.776,22 zł pozostaje różnica w wysokości 1.931,41 zł, którą rozliczano od dnia 4 czerwca 2012 roku częściowo na spłatę należności głównej oraz spłatę wszystkich wyliczonych od tego dnia odsetek. Wszystkie odsetki wyliczone od dnia 4 czerwca 2012 roku do dnia 23 kwietnia 2013 roku wynoszą w sumie 1.683,38 zł, co oznacza, że także wszystkie odsetki do dnia 23 kwietnia 2013 roku należne z tytułu wykonawczego przysługującego pozwanej zostały zapłacone z tej kwoty wskazanej w żądaniu pozwu. Po odjęciu od kwoty pozostającej do rozliczenia (1.933,41 zł) po spłacie do 23 kwietnia 2013 roku wszystkich odsetek /1.933,41-1.683,38=250,03/ pozostaje należność w wysokości 250,03 zł, która dotyczy już tylko samej należności głównej, która to w dniu 10 maja 2012 roku wynosiła już 16.424,84 zł, a po odjęciu od niej kwoty 250,03 zł wynosić musiała 16.174,81 zł. Powyższe oznacza, że tytuł wykonawczy (w ograniczonym żądaniu powództwa 9.383,22 zł) został spłacony w zakresie całości odsetek należnych do 23 kwietnia 2013 roku, całości kosztów postępowania z niego wynikających, a w zakresie należności głównej w wysokości 350,22 zł (16.525,03 – 16.174,81). Pozostałe do zapłaty należności odsetkowe od kwoty 9.383,22 zł od dnia 24 kwietnia 2013 roku nie zostały uregulowane.

Tytuł wykonawczy wygasł więc w zakresie wszelkich kosztów postępowania w nim wymienionych, wszelkich odsetek dotyczących należności głównej liczonych do dnia 23 kwietnia 2013 roku, a także w zakresie należności głównej w wysokości 7.141,81 zł, w tym przypadku nie jest konieczne wskazywanie czy dotyczy to należności głównej, od której odsetki liczone są od 28 września 2009 roku, czy tej od której odsetki liczone są od 13 stycznia 2011 roku, albowiem wszystkie odsetki liczone tym tytułem wykonawczym zostały zapłacone przez powoda aż do 23 kwietnia 2013 roku i

od dnia 24 kwietnia 2013 roku mogą być liczone kolejne odsetki w wysokości określonej w tytule wykonawczym, co do pozostałej do wyegzekwowania należności głównej, czyli kwoty 9.383,22 zł.

Z powyższego wynika, że żądanie objęte tytułem wykonawczym nie zostało w całości uregulowane. Kwota zaś dochodzona w toku postępowania egzekucyjnego dotyczy tych, które nie zostały spłacone.

Powód w swoim żądaniu ograniczył się do pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności, co do części spłaconej kwoty (9.383,22 zł). Tym żądaniem Sąd Rejonowy był związany (art. 321 § 1 k.p.c.). W rzeczywistości spłacona została kwota wyższa w wysokości 16.325 zł. Natomiast żadna z tych kwot nie dotyczy tylko należności głównej, gdyż tytuł opiewał także na koszty i odsetki, które mają pierwszeństwo w zaspokojeniu (art. 451 k.c.).

Pozwana prawidłowo wskazuje w apelacji, że rozstrzygnięcie w sentencji wyroku powinno być tak sformułowane, aby realizacja wyroku była możliwa na samej jej podstawie (tak też wskazuje się w orzecznictwie i literaturze). Nie można jednak abstrahować od żądania pozwu, którym sąd jest związany (art. 321 § 1 k.p.c.). Wyrok musi wskazywać też w jakim zakresie zgłoszone żądanie zostało uwzględnione - musi to być całościowa, integralna w treści i jasna w formie wypowiedź, określająca w jakim zakresie zgłoszone żądania zostały uwzględnione, a w jakim nie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 lutego 2008 r., sygn. akt V CSK 457/07, LEGALIS 313324). Stosując art. 325 k.p.c. sąd rozstrzyga o żądaniach stron, czyli w rozpoznawanej sprawie o żądaniu pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności co do kwoty 9.383,22 zł, bo takie żądanie zgłosił powód. Pozwana wniosła o oddalenie powództwa, co ostatecznie okazało się niezasadne, gdyż tytuł wykonawczy nie nadaje się w całości do egzekucji, albowiem w części świadczenie z niego wynikające zostało już spełnione – wynika to wprost z niekwestionowanych ustaleń faktycznych. Pozbawienie tytułu wykonawczego w wysokości 9.383,22 zł oznacza, że w tym zakresie (co do kosztów, odsetek i w końcowej fazie należności głównej) nie można go egzekwować – tytuł tej jednak opiewa na dużo większą kwotę. Natomiast żądana przez pozwaną w toku postępowania egzekucyjnego kwota, przy wzięciu pod uwagę poczynionych rozliczeń wpłat, nie została pozbawiona wykonalności, gdyż w zakresie dochodzonej tamże należności świadczenie nie zostało spełnione przed wszczęciem egzekucji.

Dlatego też zarzuty apelacji są bezzasadne, a sentencja wyroku Sądu Rejonowego – w rozpoznawanej sprawie – w sposób precyzyjny wskazuje w jakiej części (co do jakiej kwoty) tytuł wykonawczy został pozbawiony wykonalności i w tym zakresie nie może on być egzekwowany. Aby ustalić więc czy prowadzone postępowanie egzekucyjne wychodzi poza ten zakres należy porównać kwoty objęte tytułem wykonawczym, a następnie odjąć od nich kwotę, co do której został on pozbawiony wykonalności.

Mając powyższe na uwadze, w oparciu o art. 385 k.p.c., apelację jako bezzasadną należało oddalić.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z § 6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 461) oraz § 13 ust. 1 pkt 1 tego rozporządzenia, gdyż pozwana przegrała sprawę.

SSR (del.) Roman Troll SSO Magdalena Hupa-Dębska SSO Tomasz Pawlik